

подправена въ края на XIV или началото на XV в. (Минало, V—VI, 178—187). Наистина, Иречекъ бѣше на мнение, че К. Асѣнь е владѣль Македония, но въпросътъ, както е подигнатъ отъ Баласчева, заслужава да се уясни отъ специалистѣ. При втората си предпоставка — за сѣрбизмитѣ въ езика на грамотата, Баласчевъ се е довѣрилъ на едно прибързано твърдение на Илински, че въ паметника имало цѣлъ редъ сѣрбски особености (Грамоты болгарскихъ царей, 53, 86). Илински се е заблудилъ. Честата употреба на ѣ и замѣната на мѣста на ж съ є, на ж съ є той смѣта за сѣрбизми, когато се знае, че редица чисто български сѣрбновѣковни паметници познаватъ тия особености, както и всички днешни български говори въ западнитѣ и източни български области. Има само единъ примѣръ въ тая дълга грамота, най-дългата отъ всички български грамоти, гдето би могло да се говори за сѣрбско влияние; то е глаголътъ **прѣстѣпнѣ**, писанъ съ ѣ вм. съ ж. Но че нашата грамота не е била писана въ края на XIV или началото на XV в., това ще потвърди всѣки познавачъ на славянската палеография и на историята на българския езикъ. Графиката на паметника, архаичнитѣ му особености, фонетиката и формитѣ на езика му се отнасятъ тъкмо къмъ XIII в. Независимо отъ това, сега имаме и друго явно доказателство. То е сѣрбската грамота за сѣщия манастиръ, издадена къмъ 1300 г. отъ кралъ Милутина и обнародвана отъ Новаковича въ неговитѣ Законски споменици, стр. 608—621. Тамъ изрично кралъ Милутинъ изтъква, че преди него българскиятъ царъ Асѣнь е билъ ктиторъ на манастира: **Н видѣ краљевство ми ѡко . . . записано н оутврѣждено . . . курѣ Асаномѣ цѣремѣ . . .** (стр. 613). Другъ е въпросътъ, доколко нашата грамота, която е несъмнено отъ XIII в., е самиятъ царски оригиналъ или негово копие, защото е известно, че царската канцелария е правила копие, било за себе си, било за манастира или за патриаршията.

Упътване пѣкъ за мѣстоположението на манастира намираме въ самата грамота; той лежалъ на **брѣдѣ Вирѣгнѣ** **прѣмо Скопнѣ грѣ надѣ Серѣжѣ**. Буква г въ думата **Вирѣгнѣ** не е твърде ясна въ оригинала и прилича и на п, затова повечето отъ издателитѣ на грамотата четѣха **Вирѣпнѣ**. Порфирий Успенски четѣше **Вирѣгнѣ**. Това второ четене сега трѣбва да се приеме за по-вѣрно, защото и въ поменатата сѣрбска